

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
nám. Curieových 901/7
116 40 Praha 1

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Vojtěcha Říhy „Mezinárodní bezpilotní přeprava zboží“

Na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty University Karlovy jsem byl ustanoven oponentem disertační práce disertanta Mgr. Vojtěcha Říhy na téma „Mezinárodní bezpilotní přeprava zboží“. K oponentuře mi byla předložena jmenovaná disertační práce, kterou disertant zpracoval pod vedením školitele prof. JUDr. Květoslava Růžičky, CSc., o celkovém rozsahu 222. stran.

Aktuálnost tématu

Téma je mimořádně aktuální, neboť se dá důvodně očekávat, že v průběhu několika málo let se stanou bezpilotní dopravní prostředky běžnou součástí přepravních systémů, na což současná legislativa není připravena a úvahy o právní úpravě tohoto fenoménu nepřekročily banální rozvíjení tématu odpovědnosti za škodu způsobenou věcí, byť věcí, která je vybavena umělou inteligencí. Přeshraniční přesah těchto úprav se rovněž teprve rodí.

Náročnost tématu

Jedná se o náročné téma, které v sobě spojuje nutnost znalosti teoretických základů soukromého, ale i veřejného práva. Je třeba navíc konstatovat, že kvalitní odborná literatura a rozsáhlejší judikatura týkající se tématu absentují. Vědeckými metodami, které se nabízejí při zpracování tématu, jsou analýza, komparace a nejnáročnější metodou při zpracování tohoto tématu je syntéza.

V důsledku nebývalého rozvoje možností užití bezpilotních dopravních prostředků se mezinárodní společenství, ale i jednotlivé státy snaží inkorporovat právní úpravu dronů do svého regulačního rámce. Metody regulace se v jednotlivých právních systémech liší, a to od absolutního zákazu komerčního užívání dronů po vyčkávání s přijetím vhodné legislativy podle toho, jaká bude efektivita zahraniční právní úpravy. Oblast právní úpravy dronů zahrnuje regulaci pilotních licencí, regulaci registrace dronů, zakázaných oblastí, pojištění, ochrany soukromí a odpovědnosti za škodu způsobenou bezpilotními dopravními prostředky. Regulační požadavky se pak liší podle hmotnosti a druhu dronu, hustoty populace, letové výšky dronů atd.

Hlavní překážkou v mezinárodní bezpilotní přepravě zboží je požadavek, aby drony byly stále na dohled pilota. Monitoring právní úpravy mezinárodní bezpilotní přepravy, technologických trendů a událostí ohrožujících bezpečnost života a majetku, bude v následujících několika letech klíčový pro úvahu, zda zvolit právní úpravu graduální, nebo zda právní úpravu dronů liberalizovat nebo na ni naopak uvalit přísnější restrikce, aby se omezila potenciální nebezpečí.

Hodnocení práce

Text práce se takřka vůbec netýká tématu, o kterém má pojednávat. Tématu se věnuje pouze posledních deset stran textu, které obsahují celkem banální popis prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/947 ze dne 24. května 2019 o pravidlech a postupech pro provoz bezpilotních letadel.

Státy, které již přijaly příslušnou legislativu týkající se dronů, ji neustále hodnotí a v důsledku toho mění. V těchto státech je zřetelná pomalá a postupná liberalizace právní úpravy. Porozumění mezinárodní legislativě v oblasti bezpilotní přepravy je podstatné z toho důvodu, že pomůže určit, které státy jsou nejvíce otevřené tomuto přepravnímu modelu, a jakým směrem by se tedy měla ubírat legislativa v ostatních zemích. Je také zřetelná snaha přizpůsobit legislativu změnám v technologiích.

Práce by tak měla obsahovat odpovědi na otázku, zda vůbec existuje mezinárodní právní úprava dronů a jaké strategie přijímají jednotlivé státy v právní úpravě této oblasti. Na žádnou z těchto otázek však práce odpověď ani jen nenaznačuje.

Ačkoli se přístupy k regulaci v jednotlivých zemích dramaticky liší, spojuje je to, že je zřetelný rozdíl v akcentech regulace. Některé státy svojí právní úpravou dronů spíše podporují nové technologie, některé jsou spíše zaměřeny na bezpečnost osob a majetku. V zásadě existuje šest přístupů k právní regulaci dronů. Prvním z nich je absolutní zákaz dronů pro komerční užití. Druhým je zakotvení licenčního řízení pro provoz komerčních dronů s tak přísnými licenčními podmínkami, že činí jejich provoz takřka nemožným.

Třetím je legislativní zakotvení požadavku stálé vizuální kontroly pilota nad dronem. Čtvrtým možným přístupem je experimentální užití dronů, které nejsou pod stálou vizuální kontrolou pilota. Pátým je pak přístup relativně liberální legislativy, která sice vyžaduje licencování, registraci a pojištění, ale podmínky těchto procedur jsou splnitelné. Konečně posledním přístupem je přístup vyčkávací, kdy státy nemají téměř žádnou legislativu týkající se dronů a pouze monitorují regulaci v dalších zemích a úspěšnost této regulace. Žádnému z těchto přístupů se práce nevěnuje.

Práce se rovněž vyznačuje velmi špatnou jazykovou úrovní hraničící v některých částech s nesrozumitelností. Není na závadu, pokud je odborný text osvěžen osobními poznámkami autora, pokud mají nějaký vztah k tématu. Pokud ale autor na straně 116 líčí svoje zážitky spojené s jeho účastí v soutěži „Pes Příbrami 2018“, které navíc nemají s tématem disertační práce takřka nic společného, nelze takovou část textu hodnotit pozitivně. To samé platí o dlouhém popisu obsahu díla populární sci-fi literatury.

Práci chybí jasná koncepce, logická struktura a identifikace metod, které měly být použity. Práce se zcela odchyluje od tématu, kterému se nevěnuje prakticky vůbec.

Autorem použitá literatura je bohatá, nicméně vzhledem k tématu práce ne zcela vhodná. Disertant tedy neprokázal, že literaturu umí správně používat a citovat z ní. Jazykové a stylistické zpracování práce je na velmi špatné úrovni a v některých částech je práce téměř nesrozumitelná.

V rámci celkového hodnocení disertační práce lze uvést, že se jedná o práci chaotickou, povrchní, téměř se nevěnující tématu mezinárodní bezpilotní přepravy zboží a z tohoto pohledu zcela nekonceptní.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Umožní prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/947 ze dne 24. května 2019 o pravidlech a postupech pro provoz bezpilotních letadel, rozvoj bezpilotní dopravy, nebo je naopak příliš ochrannářské?

Doporučení práce k obhajobě:

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 7. 9. 2020

doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.